

Тернопільська обласна бібліотека для дітей

Ключі від книжкового літа

*Методичні поради з проведення
Літніх читань у бібліотеці*

ББК 78.39

K52

Ключі від книжкового літа : методичні поради / Терноп. обл. б-ка для дітей, наук.-метод. від., від. обслуг. дошкільників та учнів 1-4 кл. ; уклад. Т. В. Хованець, Г. В. Стецій.– Тернопіль, 2015.– 16 с.

Методичні поради допоможуть змістовно організувати дозвілля дітей під час літніх канікул. Адресовані працівникам бібліотек для дітей, вихователям, педагогам.

Матеріал підготувала: Т. В. Хованець

Автор сценарію: Г. В. Стецій

Дизайн: М. Й. Наконечна

Відповідальна за випуск: Н. С. Новіцька

Організація літнього відпочинку дітей завжди була і залишається важливою і нелегкою справою батьків, педагогів і загалом суспільства. Спеціалізовані бібліотеки для дітей вже багато років поспіль створюють оптимальні умови ефективного відпочинку дітей, забезпечують комплексне обслуговування їх влітку.

Сьогодні дитячі бібліотеки набувають статусу інформаційного, культурно-дозвіллевого центру, де успішно може поєднуватись книга і комп'ютер, м'яка іграшка і інтерактивна гра, творчість юних і дорослих.

Рекомендуємо влітку кожній бібліотеці розробити власну Програму літніх читань, яка передбачатиме проведення театралізованих і лялькових вистав, конкурсних програм, голосних читань, майстер-класів, віртуальних мандрівок тощо. Для користувачів бібліотек повинні працювати літні ігротеки, мультсалони. Родзинкою цього літа можуть стати проведення заходів на ігрових майданчиках, де діти матимуть можливість ознайомлюватися з новинками літератури і періодичними виданнями та брати участь у різноманітних конкурсах і вікторинах, підготовлених для них бібліотекарями.

Основні завдання:

- Залучити читачів – дітей до активної участі у Програмі літнього читання через організацію та проведення масових заходів.
- Просувати кращі сучасні зразки художньої та пізнавальної літератури для дітей та підлітків за допомогою наочних форм.
- Сприяти розвитку читацького інтересу через індивідуальні та творчі форми роботи.
- Створити позитивний образ дитячої бібліотеки, як центру дитячого читання і дитячої книги.

Проведення дозвілевих заходів поза стінами бібліотеки – нова і важлива тенденція в організації роботи бібліотеки влітку. Принцип цих заходів – не слід чекати, коли читач прийде в бібліотеку, потрібно йти назустріч. Акції на відкритому повітрі,

в місцях відпочинку дітей та підлітків дають можливість залучити нових користувачів, рекламувати послуги та діяльність бібліотеки. Так, наприклад, можна організувати вуличні акції «Бібліотека виходить на вулиці», «Бібліотека під відкритим небом», «Бібліотека там, де люди», «Творча територія» під час яких усі охочі матимуть можливість ознайомлюватися з новинками літератури і періодичними виданнями, брати участь у різноманітних майстер-класах, конкурсах і вікторинах, підготовлених для них бібліотекарями та ін.

Рекомендуємо використовувати й такі форми, як: інформаційна мозаїка «Влітку для малечі про цікаві речі», народне гуляння «Зелене купало в літо упало», історичний віраж «Ми – діти твої, Україно!», майстерня радості «Умілі ручки» (майстер-класи); а також нетрадиційні форми: літературний глобус (розповідь про письменників різних країн), літературне дежавю (невідоме про відомі твори), ермітаж унікальних зустрічей (на протязі певного періоду зустрічі із поетами, письменниками, художниками, співаками, майстрами різних технік декоративного мистецтва), ретро-погляд (мандрівка у минуле), книжковий портфель (огляд книжкових новинок).

Крім того під час канікул дітям можна запропонувати годину спілкування «Подорож Країною Добра», годину творчості «Ми - актори!», конкурс дитячої творчості «Диво дитячих рук», вікторину «Україно, я твоя краплинка», фольклорні посиденьки «Народ скаже, як зав'яже», годину доброти «Зігриємо душу теплим словом», етно-годину «Хати, двори прикрашаємо, зелені свята відзначаємо», виставку-практикум «У вільну хвилину ліпимо з пластиліну», майстер-клас «Щоб книга довше жила», конкурси малюнків на асфальті. Потрібно в своїй роботі використовувати ігрові форми, активно залучаючи до участі в них дітей-читачів. Наприклад, літературний марафон «Щасливий випадок»*, вікторина «Юні мовознавці»*, лото «Літературна риболовля»*, ерудит-гра «Найрозумніший»*, бліц-турнір «Про мову жартома»*, під час яких у дітей розвивається фантазія, проявляються літературні

здібності, виховується культура спілкування. Такі літні читання направлені на те, щоб дитина отримувала задоволення від читання.

Суттєву допомогу в проведенні Літніх читань нададуть книжкові виставки.

Їх форми та наповнення повинні мати дозвілевий характер, враховуючі всі вікові категорії та читацькі групи кожної філії.

В першу чергу виставки повинні мати інтерактивний характер та нетрадиційні елементи оформлення, що звісно приверне увагу читачів.

До вашої уваги пропонуємо різноманітні форми виставок, які допоможуть юним читачам провести літо цікаво та з користю.

Виставка-рекомендація «Улюблене читання: літні уподобання», виставка-паркан «Читачі рекомендують», виставка-реклама «Книжкові новинки – для кожної дитини», книжкове асорті «Щоб таланти розвивати – треба книжечки читати», виставка-панорама «Книги будують мости», виставка-подорож «Вітер мандрів кличе допитливих» (Географія, історія, міфи), виставка-знайомство «Класика без нудьги», виставка творчості «Книжкове літо: день за днем», виставка-огляд «Книг веселі сторінки», виставка-казка «Скриня чарівних казок», виставка-творчість «Ми всі з книжок до вас прийшли», виставка – ситуація, яка пропонує читачам поставити на полиці книги за розділами: «Цю книгу я візьму на безлюдний острів», «Цю книгу взяв би в похід...», «Цю книгу подарую другу» та ін.

Всі виставки супроводжуються інтерактивними завданнями: опитуваннями, рейтингами, творчими завданнями.

Етикет відіграє величезну роль у вихованні дітей. Завдяки прищепленим з дитинства правилами, вони виростають ввічливими, і розуміють, як необхідно вести себе в тій чи іншій ситуації. Цікавими, і корисними для малечі будуть такі заходи: бесіда-гра «Людина починається з добра», відеоперегляд мультфільмів з подальшим обговоренням «Чемним бути модно», гра-мандрівка «Абетка ввічливості», рольові ігри «Правила поведінки для вихованих дітей», «Гарні манери для малюків», «Правила мобільного етикету», інтерактивна мандрівка «Етикет

минулого і сьогодні», книжкові виставки «Етикет – неписані правила гарної поведінки», «Ввічливим і чемним будь, про культуру не забудь», «Етикет від А до Я».

Цікавою для дітей стане акція «Книга в тренді», під час якої на літній період пропонується відкрите голосування за кращу прочитану книгу сучасного автора. Оформляється стенд з літературою, яку рекомендують користувачі. За підсумками акції бібліотекар визначає п'ять найрейтинговіших книг літа.

Читаючі родини можуть спробувати себе у сімейному конкурсі «Нерозлучні друзі – дорослі і діти» - беручи участь у веселих змаганнях - визначити житло за описом, намалювати будинок із зав'язаними очима, виготовити з підручних засобів (наприклад, надувних кульок і скотчу) різні предмети, пошити одяг із газет, загорнути подарунок на час та ін.

Маємо надію, щоб наша спільна справа, що спрямована на виховання в дітей інтересу до книги, дасть свої плоди, а літні читання принесуть тільки задоволення й радість пізнання нашим користувачам.

* розробки даних масових заходів можна переглянути на сайті Тернопільської обласної бібліотеки для дітей за адресою odb.te.ua/62 .

Круїз вікторина «Подорож до міста Казок»

Ведуча вибігає, неначе її несе вітром в руках у неї кольорова парасолька, прикрашена повітряними кульками, стрічками. Звучить швидка інструментальна музика.

Ведуча: Ой, скільки дітлахів! Доброго дня вам, любі друзі! Які ви всі гарненькі та усміхнені і, мабуть, дуже любите, як я грати? Чи може книжки читати? А може співати і танцювати? А може вередувати? Що це ви: хто "так" хто ні"?

А-ну, повторюйте за мною рухи,
Та відповідайте дружно мені.

В школу любите ходити? Так? *(ідуть на місці)*
Чобітками тупотіти? Так? *(тупотять ногами)*
Із м'ячем в дворі скакати? Так? *(стрибають)*
Бабу снігову скатати? Так? *(кругові рухи)*
На санчатах покататись? Так? *(долоні разом, рух вперед згори)*
А мультяшки подивитись? Так? *(руки під підборіддя)*
А з дівчатами побитись? Так? *(бокс)*
Після цього помиритись? Так?
Ну тоді ви гарні діти? Так? *(знак ВО!)*
Сумно вам без гри сидіти? Так?

Ви готові вже до гри?

Бібліотекар: Діти! А ви знаєте, куди ми з вами потрапили? До незвичайного міста Казок. І зараз ми помандруємо вулицями цього міста, а для того щоб ми могли рухатися від зупинки до зупинки нам потрібно успішно виконати певні завдання. Тож, вирушаймо!

Бульвар народної казки (за зачитаним уривком з народної казки діти відгадують її назву).

1. « Ішов дід лісом, а за ним бігла собачка, та й загубив дід рукавичку. От біжить мишка...» («*Рукавичка*»).

2. « От баба так і зробила: витопила в печі, замісила яйцями борошно, що назмітала, спекла колобок і поклала на вікні, щоб простиг...». («*Колобок*»).

3. « Жили собі двоє мишенят - Круть і Верть і півник Голосисте Горличко...» («*Півник і двоє мишенят*»).

4. « Були собі лисичка та журавель. Ото й зустрілися якось у лісі. Та такі стали приятелі! Кличе лисичка журавля до себе в гості...» («*Лисичка та журавель*»).

5. « Зробіть мені , тату, човник та весельце, то я буду рибку ловити, та вас при старощах годуватиму...» («*Івасик-Телесик*»).

6. **Він** злякався кабана, скочив на дерево і подрався туди, де ведмідь сидів. Ведмідь як побачив, що кіт лізе до нього, почав вище лізти по дереву, та до того доліз, що й дерево не вдержало, - так він додолу впав - Гуп! - та просто на вовка, - мало не роздавив сердешного. («*Пан Коцький*»).

7. Входить батько з сином у ліс... - Ох! Як же я втомився! — каже батько. Тільки це сказав...Вилазить такий маленький дідок, сам зморщений, а борода зелена аж по коліна. - Що тобі?, - питає, - Чоловіче, треба од мене?

- Хіба я тебе кликав? Одчепися!

- Як же не кликав?, - каже дідок. — Коли кликав!
- Хто ж ти такий? - питає чоловік. («Ох»).

Бібліотекар: Молодці! Із першим завданням впоралися успішно, рухаємося даліше.

Музей казкових речей (у музеї зібрані незвичайні експонати – речі з різних казок. Діти мають пригадати казки, з яких речі потрапили до музею).

- Туфелька («Попелюшка», Ш. Перро)
- Яйце («Курочка ряба»)
- Чарівна паличка («Попелюшка», Ш. Перро)
- Глечик з вузькою шийкою («Лисичка і журавель»).
- Колосок («Півник та двоє мишенят»)
- Шапочка («Червона шапочка», Ш. Перро)
- Яблучко («Білосніжка»)
- Рукавиця («Рукавичка»)
- Золотий ключик («Золотий ключик» або «Пригоди Буратіно», О. Толстой)
- Шпиця («Спляча красуня», Ш. Перро)
- Цап («Цап та Баран»)

Бібліотекар: Молодці! (діти переходять до наступної зупинки).

Площа Казкових героїв (діти мають назвати ім'я героя та назву казки).

З якої казки ці персонажі?

1. «Я бичок третячок ,смалений в мене бочок із соломи дід зробив ,бік смолою засмалив». (Солом`яний Бичок)
2. «Від діда я утік з хатки, у лісі я зустрівся з ведмедиком, зайчатком. Котився весь день по зеленій травиці. Аж доки на зуби потрапив лисиці». (Колобок)

3. «Ти мене напевно знаєш ,якщо казочки читаєш. Працювала я у хатці, танцювала у палаці. Є у мене така звичка - десь губити черевичка». (*«Попелюшка» Ш. Перро*)
4. «Вигнав дід козу із хати - тай пішла вона блукати. В зайця хатку відібрала. Всі козу ту виганяли. Я козу ту ущіпнув, зайцю хатку повернув». (*Рак-неборак із казки «Коза-дереза»*)
5. Гном («Білосніжка та семеро гномів»).
6. Золота рибка («Казка про золоту рибку»).
7. Курочка («Курочка ряба»).
8. Маша і ведмідь («Маша і ведмідь»).
9. Буратіно («Золотий ключик або пригоди буратіно»).
10. Ослик («Вінні - Пух та його друзі»)
11. Чебурашка і крокодил (« Крокодил Гена і Чебурашка» Е. Успенський).
12. Хлопчик («Хлопчик – мізинчик Ш. Перро»).
13. Цап («Цап та баран»).
14. Пальчиковий театр.

Казковий вернісаж (за ілюстрацією діти відгадують назву казки).

Парк Загадок (дітям пропонують загадки про казкових героїв).

1. Всі взимку їх одягаєм - від морозу руки ховаєм.

(Рукавиці)

2. Сірий, зубастий, по полю блукає, ягнят шукає.

(Вовк)

3. В темнім лісі проживає,
Довгий хвіст пухнастий має. Її на місці не сидиться
А зовуть її ...

(Лисиця)

4. Хоч у нього шуба є,
Та як холод настає,
Він не їсть тоді, не п'є,
І не ходить, не гуляє,
А у лігво спать лягає.

(Ведмідь)

5. Вовк дочекався, коли коза у бір піде,
та до хатинки підійшов і закричав
своїм грубим голосом:
- Ви дітки, ви рідні,
Відімкніться, відчиніться!
Ваша мати прийшла,
Молока принесла!

(Вовк та семеро козенят)

6. Мріє жінка все життя

Про маленьке дитя
Раз пішла до чародійки
І за мідні три копійки
Допомоги попросила
Чародійка послужила:
Дала їй одну зернину
І сказала - ти дитину
Будеш мати незабаром
Тільки вір моїм ти чарам.
У вазоні дуже швидко
Проросла чудова квітка:
Пелюстки рясні, червоні,
Поміж них сидить в бутоні
Гарна дівчинка мала
Зростом з дюйм всього булла

(Дюймовочка)

7. Ось до балу ти готова
Тільки є одна умова
О дванадцятій годині
Знову буде все як нині.
Гарбузом карета стане
Сукня хмарами розтане

(Попелюшка)

8. Жила слухняна і гарненька
Весела дівчинка маленька
Любила донечку матуся
Душі не чула в ній бабуся
На день народження онучки
(Бо золоті в бабусі ручки)
Пошила дівчині обнову –
Червону шапочку шовкову
Маленька дівчинка з тих пір
Завжди носила цей убір

(Червона Шапочка)

9. У молодшого Івана
На душі пекуча рана
Він у церкві помолився
І на жабі оженився.
Над Іваном всі сміються,
Аж від сміху сльози ллються:
- Ну, знайшов собі дружину!
Жабу взяв, а не дівчину!

(Царівна - жаба)

10. Я - бичок - третячок
Смоляний в мене бочок
Із соломи дід зробив
Бік смолою засмолив

(Солом'яний бичок)

11. Вигнав дід козу із хати
Та пішла вона блукати
В зайця хатку відібрала
Всі козу ту виганяли,
Рак козуню ущипнув –
Зайцю хатку повернув

(Коза - дереза)

12. Виріс цей хлопчина
З малої деревини.
У печі зміючку спік
Сам на дерево утік.
Його гусятко врятувало,
На крилечка свої взяло,
Принесло до тата й мами
Частуватись пирогами

(Івасик-телесик)

«**Знавці казок**» (бібліотекар називає слова, а команди відгадують назву казки)

- Троянди, санки, сніг, олень, Герда, Кай. («*Снігова королева*»).
- Город, баба, ріпка, собачка, мишка («*Ріпка*»).
- Квітка, дюйм, жаба, жук, ластівка («*Дюймовочка*»).
- Вовк, мисливець, бабуся, червона шапочка, дівчинка. («*Червона шапочка*»).

Рекомендована література:

1. **Бакуліна, Н.** «Словник толерантності» – «Абетка ввічливості» / Н. Бакуліна // Початкова школа.– 2005.– №11.– С. 47–49 ; №12.– С. 34.– 2006.– №1.– С. 33–34 ; №2.– С. 50–52.
2. Головоломки із сірникової коробки [Текст] / підгот. К. Поліняка // Розкажіть онуку.– 2012.– № 11–12.– С. 55–56.
3. **Жигайлова Р. І.** Заплутана Ребусляндія [Текст] : слова, які «сховалися» в малюнках і буквах / Р. І. Жигайлова // Розкажіть онуку.– 2013.– № 9–10.– С.81–82.
4. **Іванова, Я. Є.** Літературна риболовля [Текст] / Я. Є. Іванова // Шк. бібліотека.– 2012.– № 21–22.– С. 117–121.
5. Коли на вулиці дощить [Текст] // Позакласний час.– 2013.– №11–12.– С. 65–94.
6. **Косенко, Н. І.** Гра «Юні мовознавці» [Текст] / Н. І. Косенко // Шк. бібліотека.– 2014.– № 10.– С. 66–67.
7. **Лобойко, Т. П.** Ерудит-гра «Найрозумніший» [Текст] / Т. П. Лобойко // Шк. бібліотека.– 2013.– № 1–2.– С. 44–46.
8. **Маркова, С.** Ігри з правилами [Текст] / С. Маркова // Зростаємо разом.– 2014.– № 12.– С. 14–15.
9. **Маркова, С.** Ігри за негоди [Текст] / С. Маркова // Зростаємо разом.– 2014.– № 11.– С. 16–17.
10. **Міщанчук, С.** Скриня народних ігор [Текст] / С. Міщанчук // Розкажіть онуку.– 2012.– №13–14.– С. 111–113.– (Країна дошкілля).
11. **Присянюк, С. О.** Золоті зернята [Текст] / С. О. Присянюк // Розкажіть онуку.– 2013.– №1–2.– С.130.
12. **Свічкарь, В. І.** Найрозумніший [Текст] / В. І. Свічкарь // Розкажіть онуку.– 2012.– № 21–22.– С. 133–136.– (Юні інтелектуали).
13. **Сергієнко, Л.А.** Щасливий випадок [Текст] / Л. А. Сергієнко // Шк. бібліотека.– 2012.– № 7–8.– С. 116.
14. **Солошенко, Ю. А.** Про мову жартома [Текст] / Ю. А. Солошенко, Н. А. Прокопчук // Шк. бібліотека.– 2014.– № 10.– С. 68.
15. **Яцишин, Д.** Турнір книгоманів [Текст] / Д. Яцишин // Шк. світ.– 2012.– № 39.– С. 11–13.

